

Minister g. Zdravko Počivalšek
Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

30. marec 2020

PREDLOGI UKREPOV DESTINACIJE JULJSKE ALPE ZA OMILITEV POSLEDIC EPIDEMIJE COVID-19 NA PODROČJU TURIZMA

Spoštovani g. minister!

Turistična regija Julijske Alpe (občine Bled, Bohinj, Bovec, Brda, Gorje, Kobarid, Jesenice, Kanal ob Soči, Kranjska Gora, Radovljica, Tolmin in Žirovnica), katere večji del predstavlja Triglavski narodni park, je eno najpomembnejših in od turizma bolj odvisnih območij v Sloveniji. V letu 2019 je regija ustvarila:

- ▶ **4.055.485 nočitev**, kar predstavlja **dobro četrtno (25,7 %)** vseh prenočitev v Sloveniji in
- ▶ **več kot 200 milijonov EUR** prihodkov neposredno v gostinstvu in hotelirstvu.

S pandemijo koronavirusa se je turistična dejavnost na območju Julijskih Alp 16. marca 2020 v celoti ustavila, nastanitvene zmogljivosti vsakodnevno prejemajo odpovedi rezervacij za naslednje mesece, podjetja pa so ostala brez prihodkov. Turistična podjetja so v primerjavi z drugimi panogami zaradi epidemije še posebej prizadeta, saj globalni trg potovanj ne bo hitro okrevale. **Julijske Alpe so zelo odvisne od razmer na svetovnem trgu, saj 84 % gostov predstavljajo tuji turisti.** Zaradi trenutnega položaja je na območju Julijskih Alp:

- ▶ **ogroženih 2.000 delovnih mest** v turizmu ter še najmanj toliko v povezanih dejavnostih;
- ▶ so med najbolj izpostavljenimi občine Kranjska Gora (54 % vseh delovnih mest je v panogi gostinstvo in turizem), Bled (cca 40 % delovnih mest) in Bohinj (cca 30 % vseh delovnih mest);
- ▶ je ob predpostavki 20-odstotne realizacije tujih gostov in 20-odstotne rasti domačih glede na leto 2019 **oceniti, da bi v letu 2020 lahko prišlo tudi do 60-odstotnega upada nočitev** (iz 4 na 1,5 mio nočitev), kar pomeni **več kot 100 mio EUR izpada prihodkov** turističnega gospodarstva in za okvirno **3 mio EUR manj prihodkov iz naslova turistične takse** v občinske proračune.

Razmere so resne, vendar se turistično gospodarstvo Julijskih Alp zaveda, da moramo ta čas kar najbolje izkoristiti za drugačen, še bolj zeleni zagon dejavnosti po zaključku epidemije. Na ravni direktorjev turističnih organizacij Julijskih Alp smo vzpostavili 'tim za prenovo' (Re-Set tim), ki dnevno spremlja razmere in usmerja ponudnike. Pripravili smo tudi nabor najnujnejših ukrepov, ki jih bomo izvedli sami in ukrepe, kjer potrebujemo pomoč in podporo vašega in drugih ministrstev. **Med njimi izpostavljamo 5 ključnih ukrepov v podporo turističnemu gospodarstvu, ki jih predlagamo Vladi RS:**

1. **podaljšanje ukrepov iz prvega korona zakona za turistično gospodarstvo** za vsaj 3 mesece po po prenehanju veljavnosti obstoječih ukrepov oz. od razglasitve konca epidemije v Sloveniji;
2. **uvvedbo ukrepov za hitro in enostavno premagovanje likvidnostnih težav v turizmu** (npr. prilagoditev kreditnih linij SPS/ SID banke, izplačila iz proračuna za EU projekte v 30 dneh...);
3. **uvvedbo ukrepov, ki bodo spodbudili preživljanje počitnic doma in pritegnili prve tuje turiste** v poletni in jesensko-zimski sezoni (npr. regres v obliki vavčerjev za počitnice doma, promocija...);
4. **preusmeritev prioritete obstoječe in nove kohezijske politike** v ključne naložbe, ki bodo pomagale zagnati trajnostni turizem in bodo hkrati stimulirale potrošnjo;
5. **podporo turističnim destinacijskim organizacijam, ki bodo v tem času na terenu pomagale turističnemu gospodarstvu** do spodbud in jih usmerile v nov, bolj trajnosten koncept zelene, butične in 5* ponudbe (priložnost za »Re-set«).

Ukrepi so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju.

DOPOLNITVE PRVEGA VLADNEGA »KORONA« ZAKONSKEGA PAKETA

1. **UKREPI NAJ SE UPORABLJAJO S 16.3.2020**, ko so morali gostinski objekti prekiniti poslovanje.
2. **RAZŠIRITEV vseh ukrepov tudi na DRUŠTVA, ZAVODE, TURISTIČNE KMETIJE IN DRUGE ORGANIZACIJE**, ki niso registrirani po ZGD, a opravljajo tržno dejavnost in imajo v njej zaposlene.

PREDLOGI ZA DRUGI VLADNI »KORONA« PAKET UKREPOV – TURIZEM

1. **OHRANITEV DELOVNIH MEST IN DELOVANJE PODJETIJ V TURIZMU v prehodnem obdobju**
 - 1.1. **Podaljšanje veljavnosti ukrepov** iz prvega interventnega zakona, za panogo turizma in gostinstva za vsaj 3 mesece po prenehanju veljavnosti obstoječih ukrepov oz. od razglasitve konca epidemije v Sloveniji (po vzoru kmetijstva iz 74. člena obstoječega interventnega zakona), ker je panoga odvisna od tujih trgov, kjer bodo verjetno zaradi pandemije ukrepi po posameznih državah v veljavi tudi po preklicu epidemije pri nas.
 - 1.2. **Finančno nadomestilo izpada dohodka, ki je posledica prepovedi poslovanja gostinskih podjetij v času epidemije COVID-19.** Finančno nadomestilo naj se dodeli v višini dejanskih fiksnih stroškov (elektrika, voda, ogrevanje, najemnine,) obrata in dela, če ni zajeto v druge ukrepe, za čas trajanja epidemije in nadaljnje tri mesece. Uporabi naj se podobna rešitev kot je uvedena v interventnem zakonu za kmetijstvo (74.člen).
 - 1.3. **Prožnejši prehod iz čakanja v delo, npr. skrajšani delovni čas:** Poslovanje v turizmu bo po epidemiji zelo nepredvidljivo. Omogočiti čim večjo prožnost dela. Uvede naj se preprosta možnost prehoda iz čakanja na skrajšani delovni čas brez sklenitve nove pogodbe o delu. Delavcu naj se omogoči npr. 50-odstotna zaposlitev, kar bi bil strošek delodajalca, za preostali del (50 odstotkov) pa bi se uporabi model kot je uvedel za primer čakanja na delo.
 - 1.4. **Poenostaviti postopek na FURS za odlog ali obročno odplačevanje plačila davkov.**
2. **LIKVIDNOST PODJETIJ IN DRUGIH ORGANIZACIJ V TURIZMU**
 - 2.1. **Prilagoditi pogoje napovedanih likvidnostnih kreditov s strani SPS in SID banke za turistično gospodarstvo**
 - 2.1.1. Posojila omogočiti vsem organizacijam, ne le podjetjem registriranim po ZGD.
 - 2.1.2. Uvesti brezobrestno linijo za mikro kredite od 1.000 EUR do 40.000 EUR.
 - 2.1.3. Podaljšati moratorij na odplačilo na 12 mesecev in vračanje kreditov na nadaljnjih 12 mesecev.
 - 2.1.4. Omiliti splošne pogoje vezane na podjetja v težavah (np.omiliti določilo, da prenesene izgube iz preteklih let presegajo polovico vpoklicanega kapitala, neporavnane obveznosti do RS pa upoštevati do 28.2.2020 ..).
 - 2.2. **Pospešiti pregledovanje in izplačila zahtevkov za EU in druge projekte podjetij, občin in drugih organizacij**
 - 2.2.1. Skrajšati čas obravnave zahtevkov in izplačila na največ 30 dni. Na nekaterih ministrstvih in agencijah obravnave trajajo več 6 mesecev (pr. MKGP -LAS, SVRK - Interreg...).
 - 2.2.2. Omogočiti izdajo eč zahtevkov na leto za povračilo sredstev.
 - 2.2.3. Proučiti možnost avansov pri projektih EU.

3. UKREPI ZA POVEČANJE TURISTIČNEGA POVPRŠEVANJA V PREHODNEM OBDOBJU

Ukrepi na področju promocije so zajeti v posebnem dopisu, ki je bil sočasno posredovan na Slovensko turistično organizacijo. Na tem mestu navajamo ostale medresorske ukrepe.

- 3.1. Regres zaposlenim v obliki vavčerja za počitnice v Sloveniji: omogočiti višje izplačilo regresa od zakonsko predpisanega v kolikor se le ta izplača v obliki vavčerja za počitnice v Sloveniji.
- 3.2. Privabljanje letalskih družb: promocijsko sodelovanje z letalskimi družbami, ki se prve odločijo vzpostaviti povezave s Slovenijo.
- 3.3. Navodilo šolam za izvedbo šolskih ekskurzij, maturantskih izletov in športnih dnevo v Sloveniji (MIZŠ).
- 3.4. Ob zaključku epidemije pravočasno informiranje turističnega gospodarstva o dinamiki odpiranja meja (MNZ), da ustrezno in na pravih trgih načrtuje promocijske aktivnosti.
- 3.5. Sodelovanje z diplomacijo (MZZ): spremljanje dogajanja po regijah in aktivno posredovanje diplomacije predvsem na okoliških trgih (pr. Alpe-Jadran, Srednja Evropa) in v državah, ki bodo hitreje okrevale po koronavirusu – dodatna politična zagotovila o 'varnosti' destinacije.

4. PRILAGODITEV OBSTOJEČE IN NOVE EVROPSKE KOHEZIJSKE IN KMETIJSKE POLITIKE

- 4.1. Preusmeritev neporabljenih sredstev EU kohezijske politike 2014-2020 v naložbene projekte, ki so kritični za spodbuditev turističnega gospodarstva in sočasno generirajo rast (SVRK):
 - 4.1.1. Sredstva za ohranjanje biodiverzitete bolj usmerjeno ciljati v produktivne naložbe kot je npr. sanacija Blejskega jezera.
 - 4.1.2. Razširiti namene sredstev trajnostne mobilnosti tudi za žičniško infrastrukturo in izgradnjo sistemov parkirišč in garažnih hiš za razbremenjevanje naravnih vrednot na območju turističnih destinacij.
 - 4.1.3. Preusmeritev neporabljenih sredstev Vzhodne kohezijske regije v turistična podjetja Zahodne kohezijske regije (pr. vavčerji za digitalizacijo, energetske sanacije hotelov..).
- 4.2. Program razvoja podeželja RRP 2014-2020 (MKGP): okrepiti povezavo turizem-kmetijstvo
 - 4.2.1. Razviti program spodbud za vzpostavljanje kratkih lokalnih dobavnih verig med kmeti in hoteli/restavracijami in razvoj destinacijskih kolektivnih znamk (npr. Bohinjsko).
 - 4.2.2. Okrepiti spodbude za povečevanja lokalne pridelave hrane še zlasti na malih kmetijah, ki so ključne za gorska, turistična in varovana območja.
- 4.3. Prilagoditev programiranja nove finančne perspektive 2021-2027 z ozirom na položaj najbolj ogroženih turističnih regij znotraj Zahodne kohezijske regije (SVRK)
 - 4.3.1. Zahodna Slovenija v turizmu predstavlja skoraj 70 % realizacije. Njeno gospodarstvo, še posebej na območju Julijskih Alp, kjer turizem ponekod zagotavlja več kot 50% delovnih mest, bo v epidemiji zelo prizadeto. Posledice se bodo še bolj odrazile v, že zdaj neugodni, socio-demografski sliki. V tem pogledu je nujno, da pogajalci in pripravljalci nove finančne perspektive za območje TNP oz. Julijskih Alp opredelijo poseben program oz. status (samostojen LAS ali posebno območje CTN) s finančno alokacijo, ki bo okrepila demografsko vitalnost in omogočila trajnostni razvoj celotnega območja Julijskih Alp.
 - 4.3.2. Regionalni razvoj usmeriti tudi v pomoč občinam pri krepitvi digitalnih omrežij in digitalni opremljenosti šol, zaježitvi bega možganov s podpornim inovacijskim ekosistemom za mlade in zgonska podjetja v turizmu in povezanih dejavnostih ter v infrastrukturo za zdravje in varstvo starejših na podeželju.

5. PODPORA OBČINAM

5.1. Zakon o Triglavskem narodnem parku

5.1.1. Ohraniti in povečati sredstva Proračuna RS 2020 in 2021 za naložbe parkovnih občin po 10., 11. in 56. členu Z-TNP-1.

5.1.2. Za ohranjanje konkurenčnosti podjetij (še posebej turističnih), ki delujejo na območju Triglavskega narodnega parka je nujno pri dodeljevanju spodbud s strani vseh resorjev uporabiti tudi **določbo 10. člena Zakona o Triglavskem narodnem parku, ki v točki 5 določa 30 % višje spodbude glede na ukrepe izven parka v primeru naravnih ali drugih nesreč.** » Ob naravnih ali drugih nesrečah se zaradi posebnih zahtev pri izvajanju sanacije za odpravo posledic nesreče v narodnem parku namenjajo do 30 odstotkov višja sredstva kot zunaj parka.«

5.2. **Državne pomoči (MF):** Občinam po potrebi omogočiti hitre spremembe in prilagoditve obstoječih pravilnikov o spodbujanju gospodarstva.

Enovit predlog ukrepov so v sodelovanju s turističnim gospodarstvom in Javnim zavodom Triglavski narodni park ter v soglasju županov vseh občin območja Julijskih Alp pripravili direktorji turističnih destinacijskih organizacij, združeni v Skupnost Julijske Alpe.

Oseba za pojasnila: Klemen Langus, direktor Skupnosti Julijskih Alp, klemen.langus@bohinj.si, tel. 041 884 392.

V imenu Skupnosti Julijske Alpe

Klemen Langus, direktor Turizem Bohinj in direktor Skupnosti Julijskih Alp

OBČINA BOHINJ, Jože Sodja, župan	TURIZEM BOHINJ, Klemen Langus, direktor
OBČINA BLED, Janez Fajfar, župan	TURIZEM BLED, Tomaž Rogelj, direktor
OBČINA RADOVLJICA, Ciril Globočnik, župan	TURIZEM KRANJSKA GORA, Blaž Veber, direktor
OBČINA KRANJSKA GORA, Janez Hrovat, župan	TURIZEM DOLINA SOČE, Janko Humar, direktor
OBČINA GORJE, Peter Torkar, župan	TURIZEM IN KULTURA RADOVLJICA, Nataša Mikelj, direktorica
OBČINA JESENICE, Blaž Račič, župan	ZAVOD ZA KULTURO IN TURIZEM ŽIROVNICA, Matjaž Koman, direktor
OBČINA ŽIROVNICA, Leopold Pogačar, župan	
OBČINA BRDA, Franc Mužič, župan	ZAVOD ZA TURIZEM, KULTURO, MLADINO IN ŠPORT BRDA, Tina Novak Samec, direktorica
OBČINA BOVEC, Valter Mlekuž, župan	
OBČINA KOBARID, Marko Matajuro, župan	JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK, Janez Rakar, direktor
OBČINA TOLMIN, Uroš Brežan, župan	
OBČINA KANAL OB SOČI, Tina Gerbec, županja	